

NORDISK
KALKFORUM

**NORDISK FORUM
FOR BYGNINGSKALK
JUBILÆUM
1999-2019**

Hvordan det begyndte...

Nordisk Forum for Bygningskalk kan fejre 20 års jubilæum i år. Derfor sidder du med et jubilæumsskrift foran dig. Her kan du læse, hvordan og hvorfor det hele startede og se et lille udvalg af billeder fra årsmøderne gennem tiden.

God fornøjelse!

Foreningen i 1999.

Søren Vadstrup, Arkitekt m.a.a. fortæller herunder om forhistorien til etableringen af Nordisk Forum for Bygningskalk. Søren arbejder på Center for Bygningsbevaring i Raadvad og Kunstakademiets Arkitektskole og er medstifter af foreningen og formand fra 1999-2012.

De første 20 år

'Kalk og kalkmørtel' – her forstået som brænding af kalksten (CaCO_3), læskning af den brændte kalk (CaO) til læsket kalk (Calciumhydroxid $\text{Ca}(\text{OH})_2$), også kaldt 'luftkalk', og efterfølgende blandet med sand til luftkalkmørtel - er ikke noget nemt materiale at arbejde med. Det kræver en stor viden og erfaring i forhold til såvel produktion, bearbejdning, blanding, påføring og håndværksmæssig udførelse. Det er derfor interessant, at de fire nordiske lande på mange måder har udviklet hver sine specialer i forsøgene på at udforske brugen af kalk og kalkmørtler.

I Sverige har man udviklet færdige præfabrikerede kalkprodukter til restaurering, kalkpuds og farve, samt fremstillet læsket kalk på traditionelt vis (Gotland). Sverige har især arbejdet med kemiske analyser af gamle og nye facade-pudser, målinger af fugttransport m.v., udført på stedet og i laboratorier^I. I Finland har man ligeledes arbejdet med de kemiske aspekter, herunder pore- og krystalstrukturer samt metoder til vurdering af kalkpuds i mikroskop^{II}. I Norge har man bl.a. undersøgt de historiske håndværkstraditioner, gennem interviews af ældre håndværkere^{III}, og i Danmark har man især dyrket produktionen af kulekalk og hydraulisk kalk efter gamle traditioner, den praktiske håndværksmæssige udførelse samt afhjælpning af konkrete skader^{IV}.

Nordens fælles byggetradition

Selv om antallet af murede bygninger er meget forskellige, har de Nordiske lande egentlig ret overensstemmende historiske og vel også klimatiske forudsætninger for brug af kalk og kalkmørtler:

- Anvendelsen af lokale kalkforekomster
- Brænding af kalk i lokale skaktovne med træ eller alunskifer, senere kul som brændsel
- Stort set samme byggeskik for murede bygninger
- Stort set samme håndværksmæssige traditioner.

Der er derfor alt mulig grund til at samarbejde og koordinere de nutidige nordiske bestræbelser, erfaringer og kundskaber på dette område.

Et første forsøg blev gjort i 1990-93 i forbindelse med det fælleseuropæiske projekt EUROLIME, hvor der under en konference i København i 1992 blev der snakket om at danne en EUROLIME NORDEN-gruppe med et konkret tværnordisk forskningsprojekt som formål. Men det blev ved snakken.

Et kapel opmuret i kalkmørtel

I 1968 etablerede Kunstakademiets Arkitektskole i København forskellige nye afdelinger og professorater med forskellige ”specialemner”. En af disse var *Afdelingen for Bygningsrestaurering*. Her var Curt von Jessen i mange år leder af *Laboratoriet for Bygningsrestaurering* (Curt ses, med stok, i midten af billedet på side 2). Curt interesserede sig specielt meget for kalk, mørtel og murværk. Han holdt diverse forelæsninger om dette på skolen, men han arbejdede også sammen med mørtelværker, murerfirmaer og arkitekttegnestuer.

Da afdelingens professor Mogens Koch i slutningen af 1950-erne skulle restaurere Danmarks ældste kirke, Skt. Jørgensbjerg kirke ved Roskilde fra 1040, bygget af frådsten, tegnede Kochs daværende medarbejder Curt von Jessen et nyt kapel som en lille tilbygning til kirken i røde mursten. Men ud over dette var den muret op af kalkmørtel, uden cement. Curt fortalte tit om denne lille bygning, så da det føromtalte europæiske samarbejdsprojekt EUROLIME med Tyskland, England, Sverige m.fl. afholdt deres møde i Danmark i 1992, var kapellet på Skt. Jørgensbjerg kirke med på programmet.

Og rygterne vil vide, at de engelske deltagere på den baggrund - at nu havde de set en ca. 30 år gammel bygning, opført helt uden cement, så det kunne altså lade sig gøre - drog hjem og startede det britiske *Building Limes Forum* (BLF) i efteråret 1992 med sekretariat i Edinburgh.

Ringens sluttes

På en studierejse til Venedig, arrangeret af Raadvad-Centeret, i anledning af 30-året for formuleringen af Venezia-Charteret, lagde Ewa Malinowski fra Sverige, Britt-Alise Hjelmeland fra Norge og Søren Vadstrup og Anne Lindegaard fra Danmark planer om at starte et fælles nordisk forskningsprojekt om ’bygningskalk’.

I 1997 lykkedes det at etablere et 3-årigt fælles, nordisk kalkforskningsprojekt under NOS-H, Nordisk Samarbejdsnemd for Humanistisk Forskning, kaldt Kalk i byggevirksomheden i Norden. Traditioner, brud, revitalisering. Dette projekt udnyttede og samarbejder netop denne klare “arbejdsdeling” på kalkforsknings-området mellem de nordiske lande.

En udløber af dette projekt var at etablere “Nordisk Forum for Bygningskalk” under et stiftende møde i Raadvad-Centeret i april 1999.

Da vi i de nordiske lande efter engelsk forbillede etablerede ’Nordisk forum for Bygningskalk’, sagde englænderne, at ’nu var ringen sluttet’ – for det hele var for dem startet i Norden i 1992.

Brændt kalk ved første årsmøde på Läckö Slott, 1999

Brændt kalk ved årsmødet i Trondhjem, 2017

Noter

- I Ewa Sandström Malinowski (red.): Kalk och hantverk för byggnadsvård och nybyggnad. Dokumentation av konferens på Läckö Slott, 26.-27. augusti 1999
Malinowski, Ewa (1992): Puts på gamla hus. Chalmers Tekniska Högskola och Byggeforskningsrådet, Stockholm 1992.
Lindqvist, Jan-Erik, H. Sandström, M. Sandström, B. Schouenberg, E. Sidmar, K Sandin och B Sundnér (1992-93): Gammal kalkputs med god beständighet - analys och utvärdering. Riksantikvarieämbetet, Stockholm, Delrapport 1
- II Konow, Thorborg von (1997): Restaurering och reparation med puts- og murbruk. Åbo Akademis Förlag, Finland 1997.
- III Hjelmeland, Britt-Alise (1997): Mur til besvær. Årbok 1997. Foreningen til norske fortidsminnesmerkes bevaring. Oslo 1997.
- IV Vadstrup, Søren (2000): Praktiske erfaringer med kalk og kalkmørtler i Danmark.

Billeder fra første årsmøde på Läckö Slott (S), 1999

Britt-Alise Hjelmeland fortæller her, hvordan hun oplevede de begivenheder, der gikk forud for stiftelsen af foreningen Nordisk Forum for Bygningskalk. Britt-Alise er medstifter af foreningen og arbejder til daglig i Forsvarsbygg, Oslo.

Fra Venezia-bukten til Visby

Vårt nordiske mureventyr begynte egentlig noen år før 1999, nemlig 1. mai 1994. På en seiltur ute i Venezia-bukten satt vi – en gruppe mur-entusiaster og desslike fra Danmark og Sverige samt noen få «slengere» fra Norge og Finland, med et glass i hånden og så ut over et glitrende hav, fylt med glade venezianere som var ute med båtene sine denne fridagen. Vi hadde tilbrakt en uke sammen på restaureringskurs arrangert av Raadvad-centret med Søren Vadstrup og Anne Lindegaard i spissen. Blendet av en varm maisol, smått omtåket og kan hende oppspilt av en varm italiensk lunch med dertil hørende vin var vi alle enige: Vi må gjøre noe sammen en dag! Men hva og hvem som skulle sette båten på vannet eller murerskjeen i mørtelen – se det fant vi ikke ut akkurat da...

Det ble stiftet etter et fagseminar om kalk (EUROLIMES) i København i 1992 der Ewa og Søren deltok

Undertegnede hadde fattet interesse for historiske mur-tradisjoner etter et dokumentasjonsprosjekt i 1993-94 i regi av Håndverksregisteret ved museet De Sandvigske Samlinger (DSS) på Lillehammer. Et par år senere oppdaget jeg at det fantes midler å søke i det Nordiske Forskningsfondet. Søknadsfristen var like om hjørnet og jeg tok en telefon og ba om å få tilsendt program og søknadspapirer. Det tok noen dager, og da papirene først kom – en onsdag – viste det at søknaden måtte være inne senest fredagen, to dager senere. Dette kunne jo ikke gå, så ballen ble lagt død. Neste dag angret jeg. Kunne det gå likevel...? Jeg fant frem deltagerelisten fra Venezia, sporet telefonnumre (mail, Google og mobil lå ennå et stykke frem i tid for min del..) og ringte opp Søren, Anne og Ewa Malinowski fra Sverige. Var de interessert i å være med? Ja det var de! Hadde de et tema de ville undersøke? Ja det hadde de sikkert – hvis de fikk tenkt seg litt om. Hadde de mulighet til å bli med og skrive en søknad (på veldig kort tid...)? Nei, det var det ingen som hadde.

Som den evige optimist sa jeg meg villig til å forsøke – hvis jeg fikk utsatt fristen. Norges Forskningsråd ble oppringt, jeg klaget på sen forsendelse og fikk – utrolig nok – utsatt fristen til mandag. Vi var i gang! Nye telefoner til Ewa og Søren. Jeg noterte, skrev ned utkast, ringte tilbake, leste opp hva jeg hadde skrevet, fikk nye innspill. Jeg skrev videre, ringte tilbake, leste opp, fortsatte å skrive. Sånn holdt vi på gjennom helgen. Mandagen ble hektisk. Mellom halv tolv og tolv om kvelden kjørte jeg bort til vår lokale Esso bensinstasjon og fakset inn søknaden fra en maskin man kunne betale for å låne. Kjøpte så frimerker og kjørte for å levere konvolutten i en postkasse like ved - såpass trøtt at bil-

døren ble lukket (hardt) igjen før armen var helt ute – slik at armen måtte i bandasje resten av uken... Vi fikk penger! 1 million kroner over tre år, ikke så verst i 1995! Ewa med doktorgrad sto som prosjektleder og hun kunne fortelle at overraskelsen var stor. Noen av hennes kollegene på Chalmers hadde jobbet med en søknad længe uten å lykkes. ”I stedet” kom det penger til vårt otippade kalk-samarbeidsprosjekt!

Senere møttes vi på Chalmers i Gøteborg, Raadvad i Danmark, besøkte Curt von Jessen, Faxe Kalkverk, Rødvig, Ebeltoft kalkbrenneri, utvekslet erfaringer og arbeidet med hver våre små prosjekter. I 1998 på det avsluttende møtet var vi enige: En god avslutning på vårt samarbeid ville være å stifte et nordisk kalkforum etter mønster av det engelske Building Limes Forum som hadde møter hvert år. Den ble stiftet etter et fagseminar (EUROLIME) om kalk i København i 1992 der Ewa og Søren deltok.

Våren etter, i april året 1999, møttes vi og mange av dere fagkolleger igjen på det første Nordiske Kalkforum-møtet i Raadvad - vi var i gang!

Årsmøde i Oslo (N), 2000

Årsmøde i Aarhus (DK), 2002

Årsmøde i Visby (S), 2001

Søren Vadstrup, Arkitekt m.a.a. sammenfatter baggrunden for det nordiske samarbejde ud fra den videnskabelige slutrapport efter det nordiske fællesprojekt NOS-H, som er forfattet af Søren Vadstrup, Britt-Alise Hjelmeland og Ewa S. Malinowski.

Baggrunden – den murede kulturarv

Frem til 1950-erne blev murede bygninger i de nordiske lande hovedsageligt opført af mursten og lufthærdende kalkmørtel. Disse materialer og de tilhørende håndværksmetoder var dybt forankrede i byggebranchen. I løbet af 1950'erne, og ikke mindst efter et fælles nordisk forskningsprojekt kaldt 'den nordiske pudskomite' under de fire nordiske 'byggeforskningsinstitutter' i årene 1964-66^V, blev luftkalkmørtelen erstattet af cementmørtel i alt nybyggeri.

Hvad man ikke var opmærksom på dengang var, at denne meget hårde og tætte mørtel og puds har vist sig at passe dårligt til murværket i ældre bygninger, der er opført før ca. 1950. Dette brud på traditionen med hensyn til produktion og håndtering af luftkalkmørtel, som den nye Murværksnorm i Danmark^{VI}, og tilsvarende i de andre lande, har derfor medført store problemer for vedligeholdelsen og istandsættelsen af ældre murede bygninger i Norden.

Behov for at genopfinde traditionen

Der er derfor behov for, at vi, der arbejder med en kvalificeret bevaring af bygningsarven, 'genopfinder' disse gamle materialer og håndværksteknikker, der stort set er glemt i murerfaget i dag efter kun ca. 40 års fravær. Dette skal sammenholdes med de tekniske krav, men også med ønskerne om at benytte de ægte historiske materialer til vedligeholdelse og istandsættelse af murværket i ældre bygninger – hvoraf nogle er 500-800 år gamle.

Det førømtalte fællesnordiske forskningsprojekt under NOS-H om 'bygningkalk' i 1997 fokuserede derfor på spørgsmålet: Hvordan kan den viden og de færdigheder, der før i tiden fandtes i de historiske traditioner inden for murerfaget, genetableres, genbruges og indarbejdes i en ny og moderne tradition - så det kan bruges i dag – både til bygningsrestaurering og til nyt murværk. Og hvordan kan den gamle viden overføres til yngre fagfolk? Dette kunne bl.a. realiseres ved at udnytte de særlige fokusområder og specialiteter inden for de fire nordiske lande.

Projektet omfattede således både humanistiske forskningsmetoder som interviews, studier af historiske kilder, såvel skriftlige som menneskelige (murerne m.fl.), i en kombination med tekniske / videnskabelige metoder i form af praktiske eksperimenter, analyser og laboratorieforsøg.

En vigtig kilde til viden har været de gamle håndværkere, der har erfaring med traditionel murværkspraksis og tidlig kalkstenindustri, samt håndværkere, entreprenører, ejendomschefer, arkitekter, konservatorer og bygningsarkæologer, som i dag arbejder med bygningsrestaurering.

Forskningsprojektet har vist, at luftkalkmørtelen (K-mørtel) og den tilhørende hydrauliske kalkmørtel (KKh-mørtel) har mange fordele frem for kalkcementmørtel (KC-mørtel). Fordelene er tydelige i forbindelse med bygningsrestaurering, hvor der foretrækkes, svagere, mere fleksible og kapillaråbne materialer, der også afgiver indtrængende fugt i murværket hurtigst muligt – alle tre egenskaber, som luftkalken klarer bedre end f.eks. portlandcement.

Det danske projekt

RAADVAD, Nordisk Center til Bevarelse af Håndværk, udarbejdede i 1997 en oversigt over de over eksisterende virksomme og nedlagte mindre kalkovne i Danmark. Endvidere en oversigt over dansk litteratur om kalkbrænding, kalklæskning, fremstilling af mørtel samt murerarbejde generelt. En oversigt over større bygge- eller restaureringsprojekter i Danmark de sidste 15 år, hvor der har været anvendt traditionelt fremstillede kalkmaterialer (kulekalk): Mørtel, hvidtekalk osv. – primært på fredede og bevaringsværdige bygninger. Projektering af den første forsøgs-kalkovn i Raadvad samt tilhørende kalkkule m.v. Udviklingen og afprøvningen af en helt ny teknisk analysemetode til undersøgelse og datering af kalkpuds og kalkmørtel på ældre bygningsfacader.

Det danske projekt omfatter:

- Afholdelse af en *landsdækkende informationskampagne* (Håndværksugen) (Anne Lindegaard og Arne Høi) om ”Vedligeholdelse og istandsættelse af facader” i 1999. Herunder gennemførelsen af forskellige facadeprojekter i en række byer i Danmark.
- Udgivelse af en publikation i forbindelse med ”Håndværksugen”: Vadstrup, Søren: *Gode råd om vedligeholdelse og istandsættelse af facader* samt publikationerne: Larsen, Niels-Holger: *Muret byggeri med kampesten og natursten (1850-1930)* og Ganshorn, Jørgen: *Murværk i blank mur. Historie og vedligeholdelse*.
- Afholdelse af kurser for håndværkere, arkitekter m.fl. om ”Vedligeholdelse og istandsættelse af facader”, ”Brænding og læskning af kalk”, ”Istandsættelse af bindingsværk” m.m., bl.a. på Raadvad-Centerets fire Regionale Centre.
- Afholdelse af en stor landsdækkende udstilling om ’Håndværk og Bygningsrestaurering’ på Ka-

stellet i København i august 1999 (Anne Lindegaard og Arne Høi), med deltagelse af producenter, håndværksfirmaer, entreprenører, rådgivere, de Tekniske Skoler, de Statslige Byggetjenester m.fl.

- Udgivelse af 12 konkrete Anvisninger til restaureringsarbejder på ældre murede huses facader, skrevet af Søren Vadstrup, der blev lagt ud på Centerets hjemmeside – og som i dag er videreført, opdateret og udbygget på Center for Bygningsbevarings hjemmeside. Se: <https://www.bygningsbevaring.dk/murvark-og-facader>

Det norske projekt

Tidligere indsamlet interview-materiale er blevet udvidet gennem dokumentation og yderligere interviews. Undersøgelsen er udvidet med en gennemgang af arkivmateriale og litteratur i forbindelse med opførelsen af norske fæstningsfaciliteter. Under studieture i Norge, Sverige, Danmark, Tyskland, Østrig og Storbritannien har Britt-Alise Hjelmeland sammenlignet håndværkstraditioner og interviewede håndværkere og andre eksperter under igangværende restaureringer. Sammen med Scottish Limes Center har hun udviklet en ansøgning til EU's kulturprogram Raphael. Projektansøgningen blev tildelt.

Projektet LIMWORKS «Conservation of European Limekilns», havde til formål at genoprette tre lime- eller kalkovne i Skotland, Østrig og Norge og således analysere restaureringsmetoder til murværk af høj antikvarisk værdi. Kalkovnene i Charlestown nord for Edinburg, i bjergene vest for Wien og på marinebasen Karljohansvern sydvest for Oslo blev alle restaureret. Målet om at bidrage til øget viden om historiske metoder igennem dokumentation og analyser blev i høj grad opnået. Britt-Alise Hjelmeland var blevet godkendt som doktorand ved Universitetet i Oslo, og det norske bidrag var en del af hendes planlagte ph.d.-afhandling. Projektet var imidlertid ikke fuldt finansieret, og resultaterne blev i stedet publiceret i rapporter og artikler.

Det svenske projekt

I den svenska delen av projektet ingick undersøgelse af traditionelle kalkfremstillingsmetoder i Västergötland og brugen af lokalt produceret kalk ved bygningsrestaurering. Disse består af litteraturoversigt, interview af håndværkere og praktiske forsøg: Brænding af lokal kalksten, læskning, opbevaring, produktion af kalkmørtel og pudsning med denne mørtel.

Den færdige puds er siden testet og undersøgt og sammenlignet med en række eksisterende, traditionelle pudsers egenskaber. Forsøgene er udført i samarbejde med Länsstyrelsen i Västra Götaland,

Statens fastighetsverk og lokale murerfirmaer.

Erfaringerne fra flere igangværende kalkprojekter i Sverige blev fulgt op eller dokumenteret: Kalkbrænding og produktion af hydraulisk kalk på Öland, produktion af kalk på Gotland, eksperimenter med kalkbrænding inden for rammerne af Byggnadshytten på Mälsåkers Slot, kalkovnsfortegnelse i Södermanland, undersøgelser af ældre pudstypers ”materialitet” i nogle middelalderlige kirker (bl.a. med støtte fra Riksantikvarieämbetet).

Før det første Nordiske Kalkforum i 1999 projekterede Ewa Sandström Malinowski en lille kalkovn til eksperimentelle formål uden for Läckö Slot for at udvikle lokal kalk til restaurering af slottets pudsoverflader. Ovnens og kalkbrændingen blev inkluderet i udstillingen ”Byggningsfolket på Läckö Slott på Magnus Gabriel De la Gardies tid” i sommeren 1999 og senere i ”Pudsprojektet på Läckö slott”.

Fælles

De tre nordiske projektdeltagere har i fællesskab opbygget et nordisk netværk af fagfolk: materialeforskere, bygningsantikvarier, restaureringsarkitekter, håndværksfirmaer, entreprenører, materialeproducenter mv. og i april 1999 stiftet foreningen Nordisk forum for bygningskalk med Søren Vadstrup som formand og de øvrige i bestyrelsen.

Projektdeltagerne har endvidere etableret et samarbejde med EUROLIME-projektet i Tyskland og med Building Limes Forum i Storbritannien.

Årsmøde i Trondhjem (N), 2003

Årsmøde i Skåne (S), 2004

Møde i samarbejde med Building Limes Forum i Bergen (N) 2005

Nordisk Forum for Bygningskalk

Efter det nordiske projekts afslutning syntes vi, der var behov for at sprede projektets resultater til flere personer i de nordiske lande – og ikke mindst til at få flere gode og relevante erfaringer frem med brugen af luftkalkmørtel og hydraulisk kalkmørtel fra hele Norden, inklusive Finland. Ikke mindst var formålet at besøge bygninger, kalkbrud, fabrikker og andet, hvor kalken bruges, brydes og fremstilles, både historiske og igangværende.

Formål

Formålet med at danne et Nordisk Forum for Bygningskalk er, med inspiration fra England, Scotland og Irland, hvor netværket ”Building Limes Forum” blev etableret i 1992, at samle producenter, håndværkere, rådgivere, forskere og andre kendere, brugere og interesserede i kalk i byggeriet til et årligt seminar, hvor man kan:

- udveksle erfaringer
- afdække behov - producenter, håndværkere, rådgivere osv.
- høre om og se nye produkter eller forskningsresultater
- præsentere ideer, nye projekter, ny viden

Årsmøde i Trondhjem (N), 2003

Årsmøde i Skåne (S), 2004

Britt-Alise Hjelmeland, medstifter af foreningen, i Bergen (N) 2005

Emner

De emner, der kan drøftes på Nordisk Forum for Bygningskalk's møder er f.eks.:

- Fremstilling > Traditionel/industriel
- Anvendelse > Restaurering/nybyggeri
- Udførelse > Håndværket/normer og specificationer
- Egenskaber > Tekniske/miljømæssige
- Holdbarhed > Naturlig forvitring/reparation og vedligeholdelse
- Erfaringer > Producenter/rådgivere, håndværkere

Årsmøde på Bornholm (DK), 2005

Noter

V I Danmark: SBI-Anvisning 64, Mørtel, muring, pudsning. Teknologisk Håndbog, 2. reviderede udgave, Statens Byggeforskningsinstitut 1981 (forf. Henry Dührkop, Vitold Saretok, Tenho Sneck og Sven D. Svendsen). 1. udgave kom i 1966, enslydende på alle fire nordiske sprog.

VI Norm for murværkskonstruktioner DS 414, 1. udgave 1968.

Møder gennem 20 år i Nordisk Forum for Bygningskalk

I de forløbne 20 år siden 1999 har de fire nordiske lande på skift har været vært for en række spændende, lærerige og oplevelsesrige møder og seminarer. Man skulle tro, at et emne som 'kalk' hurtigt var udtømt, men det har det i sandhed ikke været. Kirker, slotte, borge, almindelige huse, industrianlæg og så videre – alle er det bygninger, der må takke bygningskalken for deres lange eksistens – herunder dens rette fremstilling, brug og vedligeholdelse.

Vi har tilmed været i England for at suge til os. Det britiske Building Limes Forum er som nævnt oprettet i 1992 via en direkte inspiration fra den mere udbredte brug og de gode erfaringer med luftkalk og hydraulisk kalk i de nordiske lande. Da Nordisk Forum for Bygningskalk i 2007 besøgte Building Limes Forum i London var 'ringen' på en måde sluttet i denne sammenhæng.

Årsmøde i Helsinki (FIN), 2006

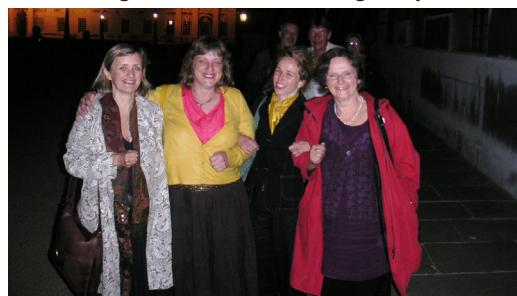
Årsmøde i Helsinki, Sveaborg (FIN), 2006

Årsmøde i London (UK), 2007 - tv. Anders Nielsen, der i mange år har forfattet foreningens nyhedsbreve

Årsmøde i London (UK), 2007

Årsmøde i London (UK), 2007

Afholdte møder - årsmøder og regionale møder

- 1999 Raadvad (DK) - stiftende møde
- 1999 Läckö Slott (S) - årsmøde + forskningsprojekter om kalk og kalkpuds
- 2000 Oslo (N), Akershus - årsmøde
- 2001 Visby (S), Byggnadshytten på Gotland - årsmøde
- 2002 Århus (DK), Djursland + Den Gamle By - årsmøde
- 2003 Trondheim (N), Nidaros Byggnadshytte - årsmøde
- 2004 Skåne (S), Bäckaskog Slott - årsmøde
- 2005 Bornholm (DK) plus Christiansø - årsmøde
- 2005 Bergen (N) - møde i samarbejde med Building Limes Forum (UK)
- 2006 Helsinki (SF), Sveaborg - årsmøde
- 2007 London (UK), Greenwich - årsmøde
- 2007 Regionalt møde i Raadvad (DK) om nye normer for bindemidler i mørtler
- 2008 Regionalt møde i Raadvad (DK) om kælderfugt
- 2008 Frederiksstad (N) - årsmøde
- 2009 Kalmar og Borgholm, Öland (S) - årsmøde + 10 års jubilæum
- 2010 Stevns (DK) - årsmøde med praktik
- 2011 Ironbridge (UK) - årsmøde + samarbejde med Building Limes Forum (UK)
- 2012 Regionalt møde i Raadvad (DK) om kornkurven
- 2012 Regionalt møde i Raadvad (DK) om kalkning
- 2012 Ålesund (N) - årsmøde
- 2013 Regionalt møde i Raadvad (DK) om hydraulisk kalk
- 2013 Stockholm (S), Uppsala - årsmøde
- 2013 Regionalt møde i Raadvad (DK) om funktionsmørtler
- 2014 Helsingør (DK), Marienlyst slot - årsmøde
- 2015 Oslo (N) - årsmøde (historicismens facadedekorationer)
- 2015 Regionalt møde i Genarp, Skåne (S) om linoliefarve
- 2016 Regionalt møde i Raadvad (DK) om mørtel til opmuring
- 2016 Malmø (S) - årsmøde
- 2017 Trondheim (N) - årsmøde + samarbejde med Building Limes Forum (UK)
- 2018 Aarhus (DK), Teknologisk Institut - årsmøde(S) - årsmøde og 20 års jubilæum
- 2018 Regionalt møde i Vä, Skåne (S) - kalkbrænding ved S:ta Maria kyrka

Ud over de mange forskellige årsmøder i de nordiske lande, har foreningen oprettet en stor og oplysende hjemmeside om bygningskalk. Vi har udgivet nyhedsbreve og publikationer, og blandt foreningens medlemmer er der ydermere produceret flere bøger, informationsmaterialer og sågar flere doktorafhandlinger om kalk.

Der er næppe tvivl om, at Nordisk Forum for Bygningskalk har betydet noget for byggeriet i Norden og gjort en forskel. Og det var præcist, hvad vi ønskede dengang. Vi har også et ønske om at fortsætte de mere forskningsrelaterede projekter om kalk i et nordisk samarbejde, hvilket dog er sket i mindre grad hos os – men i høj grad andre steder.

Der er masser af steder og emner, vi kan kaste os over i de kommende år, idet bygningskalken både har uanede tekniske, æstetiske og kulturhistoriske aspekter. I England arbejder man meget lige nu med bygningskalkens miljømæssige og klimamæssige egenskaber, hvor der også kan ses en række fordele.

Årsmøde i Frederikstad (N), 2008

Årsmøde i Kalmar og Öland, 2009 - fra venstre Søren Vadstrup (daværende formand NFBK), Andrea Rattazzi (fm. Forum Italiano Calce), Ivor McElveen (fm. BLF Ireland) og Stafford Holmes (fm. BLF UK)

Årsmøde i Kalmar og Öland, 2009

Årsmøde på Stevns (DK), 2010

Årsmøde på Stevns (DK), 2010

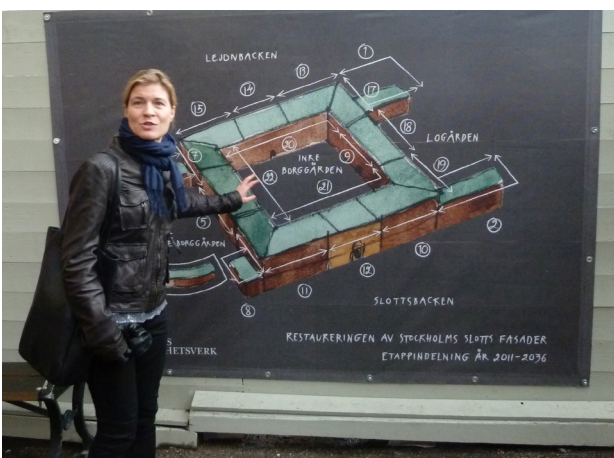

Årsmøde i Ironbridge (UK), 2011

Årsmøde i Ålesund (N), 2012

I midten nu afdøde Joakim Hansson, der var formand i foreningen i nogle år, ved siden af til venstre foreningens nuværende næstformand, Kristofer Mattiasson.

Årsmøde i Stockholm (S), 2013

Årsmøde i Stockholm (S), 2013

Årsmøde i Helsingør (DK), 2014

Årsmøde i Helsingør (DK), 2014

Årsmøde i Oslo (N), 2015

Årsmøde i Malmö (S), 2016

Årsmøde i Trondheim (N) og samarbejde med Building Limes Forum (UK), 2017

Årsmøde i Aarhus (DK), 2018 - uddeling af godteposer

Årsmøde i Aarhus (DK), 2018 - Torben Seir, foreningens formand i jubilæumsåret

Nordisk Forum for Bygningsskalks hjemmeside

Formand Torben Sier præsenterer de nye æresmedlemmer - fra venstre: Anders Nielsen, Søren Vadstrup, Britt-Alise Hjelmeland og Ewa S. Malinowski

**NORDISK FORUM
FOR BYGNINGSKALK
JUBILÆUM
1999-2019**